

HÄNT VID FLOTTILJERNA • HÄNT VI

LASER MÄTER MOLN...

En ny molnhöjdmätare — nu med halvledarlaser* — har utvecklats av ASEA. Den demonstrerades för representanter från flygvapnet vid besök på Centrala utvecklingsavdelningen i Västerås. Samtidigt överlämnades officiellt de första för flygvapnets räkning beställda mätarna utrustade med rubinlaser. — ASEA är först i världen med serieproduktion av lasermolnhöjdmätare.

"De hjälpmedel vi hittills haft för mätning av molnhöjden — i princip stralkastare och vinkelmätare — är ganska omständliga i användning och servicekrävande. De mäter (högst) upp till 1.000 m", säger bdr **Rustan Bergwall**, FMV. "På flygplatserna har vi i dag behov av snabbt och automatiskt arbetande mätutrustningar. Företag och forskningsinstitutioner har prövat olika metoder."

Enl förste stabsmeteorolog Arne Jonason, chef för väderavdelningen vid MVC i flygstaben, ger mätning med denna utrustning större precision och därmed större flygsäkerhet än med andra kända metoder.

"Lasermolnhöjdmätaren upptäcker moln till och med innan de blivit synliga för

blotta ögat", omtalar han. "Laserljuset reagerar nämligen för den ökade täthet som inleder molnbildningen. Vi får således en tidigare information än vad som är möjligt med andra metoder. Vi har nätt en milstolpe inom observationstjänsten."

De mätutrustningar, som nu överlämnats till flygvapnet, registrerar automatiskt på en skrivare molnhöjder upp till 5.000 m. Ljusimpulser med en varaktighet av 25 miljarddelar sekund sänds ut från rubinlasern en gång per minut eller med större intervaller. De reflekteras av molnen. En elektronikenhet noterar den tid det tar för ljuset att tillryggalägga vägen till molnen och tillbaka igen. Eftersom ljushastigheten är känd, 300.000 km/sek, kan molnhöjden räknas fram.

Den nyutvecklade mätaren med halvledarlaser arbetar i sin första version — fö nu monterad på F1 för utprovning — i princip på samma sätt, men är utformad för mätning upp till 500 m. Den är dock registrerat moln upp till 1.000 m och är avsedd att placeras i änden på landningsbanorna för att via trafikkontrollen ge data till piloten vid landning. Den blir på så sätt ett komplement till den stora mätaren, som ställs upp vid väderstationen och som ger underlag till prognoserna. ■

* LASER = Light Amplification by Stimulation of Electric Radiation.

F 1

STEREOFONISKT

I slutet på oktober invigde C F3, överste Gösta Norrbohm, F3:s nya stereorum i marketenteriet. Vid invigningskonerten bjöd den musikaliske flottiljefeten både på Peter Tjajkovskij och Erroll Garner. Även om skivurvalet ännu inte är så stort har man i alla fall försökt tillfredsställa olika smakriktningar — från seriöst till pop.

Nu kan det förstås tyckas lite egendomligt att en flottilj som står inför indragning satsar på en dyrbar stereoplanläggning. Alla på F3 är dock eniga om att flottiljens stereorum är ett exempel på lyckad personalvård och att just denna måste hållas högt... även på ett förband under avveckling.

Hela musikanläggningen är fö ett exempel på gott arbete inom flottiljens utrustning. den fungerar förträffligt fint. Anläggningen har i stort byggts upp av egna "experter", framför allt två vpl, en ljudtekniker och en disc-jockey. Rätt man på rätt plats...

Högtalarna har kopplats enl ett nytt system för simulerad fyrkanalstereo — med hjälp av fasskillnader tar man fram efterklangsinnehållet i "vanliga" skivor. Det är alltså en mycket avancerad anläggning: drar man på ljudet för fullt är stereoakustiken måhända kapabel att överrösta frustande Drakar ute på fältet... ■

Carleson

MALMEN "CIVILISERAS"

Mången frågar sig i dag hur och i vilken form flyget kommer att fortleva på Malmén, det svenska flygets vagg. Har man framtid över huvud taget? Kommer målflygdivisionen att förläggas till Malmén eller? Frågorna hopar sig intör framtiden.

En sak är emellertid säker: det kommer även i fortsättningen att flygas på Malmén. Och Linköping kommer även i fortsättningen att behålla sin roll som svenskt flygcentrum.

Så lex talar mycket för att Aeroklubben, KSAK, förlägger sin centrala flygförarskola till Malmén. Sannolikt kommer då även Frivilliga Flygkåren, FFK, att lägga en god del av sin flygskolning till Malmén. I Aeroklubbens planer finns även stationering av en civil flygmekanikerskola till Malmén.

KSAK har fö redan börjat bedriva viss verksamhet på F3. De två chefsinstruktörerna för motorflyget, Hans Andersson (tidigare fältflygare på F13) och Harri Jalonen (tidigare fältflygare på F11), har bär sina kontor inom F3:s område. FFK har också genomfört sex lågflygningskurser med basering på F3. Linköpings kommun har uppvaktats av KSAK:s generalsekretärare, överste Kjell Rasmusson, och delgivits Aeroklubbens planer. Kommunen har ställt sig positiv till ökad Malménverksamhet. CFV har heller inget att erinra mot förslaget. Nu återstår närmast att Aeroklubben kontaktar Forsvarets fastighetsnämnd, som givetvis har ett tungt vägande ord. ■

Carleson

ÖVNING GER FÄRDIGHET

Nora stad var 1971 skådeplatsen för en luftbevakningsövning som hade anordnats av F1. Övningens nya uppläggning över ett veckoslut, med fler utbildningsmoment och ny form för rapporteringsövningen uppskattades, vilket framgick av det stora deltagarantalet.

Stort deltagarantal kan man även tala om i fråga om de flygplan som flottiljen ställde upp: fyra SK 35:or, en SK 16, två SK 50 och en TP 83 "Pembroke" deltog i en och en halv timmes tid vid rapporteringsövningen.

I år hade all luftbevakningspersonal inbjudits från såväl luftforsvarscentraler, luftforsvarsgruppcentraler som luftbevakningsstationer. Tidigare hade enbart ls-personal inbjudits.

Lördagen ägnades åt försvar av ls, lfc och lgc. Vidare skjutning med gevär och pistol, ls rapportspråk och ls materiel.

Söndagen bjöd att börja med på en genomgång och orientering om uppgifter och bestämmelser för lottorna, de värnpliktigas förmåner m.m. Frivilligadjutanten Gunvor Wahlberg och personalvårdsassistenten Marianne Lindblom svarade för den genomgången. Strilchefen orienterade vidare om nya mob-bestämmelser m.m. Förmiddagens program slöt in med att C F1, överste Tore Persson, redovisade och orienterade om innehålllet i ÖB 71.

Eftermiddagen ägnades åt rapporteringsövningen. Inte mindre än 20 radiostationer typ Ra 145 (än från armén) nyttjades. Detta gjorde att rapporteringsplatserna, dvs ls, kunde få god spridning.

Ett 70-tal lottor och vpl deltog i luftbevakningsövningen. De uttryckte sitt gillande av uppläggnings och inte minst den aktivitet som präglade rapporteringsövningen tack vare den livliga flygverksamheten. ■

Frödin

ÖB OCH F3

Överbefälhavaren, general Stig Synnergren, besökte F3 för första gången i mitten på oktober. Besöket avsåg främst att ge möjlighet till kontakt med personalen och arbetsmiljön.

ÖB:s besök i Linköping var ett led i hans strävan att göra personliga besök vid alla förband. Under besöken gör han sig underlättad om de speciella problem som finns på förbanden, bl.a genom att sammanträffa med förbandsnämnderna. ÖB orienterar i sin tur om aktuella frågor i samband med utredningen ÖB 71.

Naturligt nog kom den allt överskuggande frågan om F3:s framtid upp. ÖB hänvisade här till kommande riksdagsbeslut, under vårsessionen, om försvarsorganisationen. Han erinrade dock om att det måste fattas ytterligare ett beslut innan F3:s öde är definitivt avgjort.

I fråga om målflygdivisionen menade ÖB att man måste avvakta resultatet av en ny utredning, som blir klar först nästa år. Ett var dock general Synnergren övertygad om: att det även i fortsättningen skulle flygas mycket på Malmslätt. ■

Carleson

KAMRATER EMELLAN

Vid en högtidlighet lördagen den 19 juni bildades en kamratförening vid F14 i Halmstad. Syftet med föreningen är dels att verka som ett kontaktoorgan mellan personal av olika kategorier vid skolorna, dels att genom sin verksamhet informera tidigare F14-personal om de nuvarande förhållandena. Föreningen är öppen för anställd personal av alla kategorier.

Sedan initiativet till föreningen (som togs av underbefäl-föreningen för drygt tre kvarts år sedan) hade en interimstyrelse lagt ned ett jättearbete på att söka reda på alla gamla "F14-are", för

F 14

"SVENSKDÖDARE"

Danske CFV, generalmajor Niels Holst-Sörensen, med sällskap gästade den 21/10 Försökscentralen i Malmslätt. Det spädkade förmiddagsprogrammet omfattade bl a ori-

FC

entering om "Drakens" speciella egenskaper och visning av "Viggen". Den intresserade generalen (på 40-talet "svenskdödare-idol" i fri idrott, 400+800 m) visade sig synnerligen intresserad i fackfrågor och uttryckte sin uppskattning av besöket. Generalen verkade synbarligen imponerad av FC som en effektivt arbetande organisation.

T L

● Danske CFV (tv) gestikulerande vid visningen av "Viggen".

VAR LOGISK...!

Om man gör en skrivelse med hemligt innehåll, då ser man till att den blir hemligstämplad.

Ett fjärrskriftmeddelande med hemligt innehåll sänds enligt signalkontrollen i flera fall öppet.

Vad är det för mekanism hos individen som fungerar i det ena fallet, men ej i det andra?

◆◆ Du vet vid det här laget att det ENBART är DU — inte sambandspersonalen — som med hjälp av sekretessgrader avgör om Ditt fjärrskriftmeddelande skall krypteras eller inte. Om Ditt fjärrskriftmeddelande är hemligt eller — vilket enl signalkontrollen ofta förekommer — i sammanställning med andra meddelanden bedöms bli hemligt sätt då en 2:a i sekretessrutin. Ta detta som en tumregel när det gäller "vanligt" hemligt. Gör det! — Det här är en kampanj. Du kommer att få höra mera tjat tills vi ser resultat!

StållSign

att kunna samla dem till sammanträdet. Över 1.200 inbjudningar hade skickats ut. 500 personer hade tackat ja till medlemskap i föreningen. Till lördagens årsmöte mötte ett hundratal upp från en stor del av landet. Bland gästerna märktes bl a förre chefen vid F14, överste Folke Ripa. — I den styrelse som valdes på lördagen blev F14:s nuvarande chef, överste Cert Stangenberg, utsedd till ordförande.

Då föreningen existerar under ganska knappa ekonomiska förhållanden beslöt man att tv inskränka verksamheten till endast ett sammanträde per år med hela föreningen. Kontakten kommer i stället i första hand att skötas genom utsändande av informationsblad.

De som tidigare tjänstgjort vid F14 och inte fick någon kallelse men likväl önskar medlemskap kan skriva till Kamratföreningen, F14, Fack, 30101 Halmstad. ■

Axelström

KPISTENS MÄSTARE

Årets flygvapenmästerskap i fältskjutning med kpi st vanns med knapp men övertygande marginal av F3-laget på sammanlagt 127 träffar. F10-grabbarna följde närmast med 123 träffar.

I det segrande Malmslätt-laget ingick rustmästare Elis Karlsson samt flygteknikerna Paul Lindbäck och Ronny Perfect. Den senare tog även hem en hedrande andraplacing individuellt.

Tävlingen hade 1971 lagts i Borgholms-terrängen utanför Norrköping och gick i en besvärande hård bläst. F13:s skicklige banläggare Birger Dolk hade emellertid placerat ut vimplar mellan skyttar och mål. På så vis kunde deltagarna se vindriktningen och skjutningen blev inte så chansartad för skyttarna. I sanning ett efterföljansvärt exempel.

I årets FVM deltog ett hundratal skyttar. C F13, överste Carl Norberg, förrättade prisutdelningen. ■

Carleson

DET KOM ETT FCAN-BREV

Som FCAN (Försvarets Centrala Arbetarskydds-nämnd) tidigare meddelat har arbetet med en "brevkurs" för statsförvaltningens företagsnämnder pågått en längre tid. Kursen, som producerats av Brevskolan, är nu klar för användning inom statsförvaltningen. De för försvaret specialskrivna avsnitten (kap 2, 5 och 8) är också tryckta. Den för försvarets företagsnämnder avsedda upplagan förelåg den 15 oktober.

Med stor tillfredsställelse konstaterar FCFN (Försvarets Civila Företagsnämnd) att material för lokalt bedrivna studier inom området "företagsnämndernas verksamhet" finns tillgängligt. Meningsfulla diskussioner i de frågor, som är företagsnämnderna förelagda, kräver relativt ingående kunskaper. De av FCFN anordnade tredagarskurserna har inte kunnat öppna alla de frågor, som behandlas i kursen "Samarbete", ej heller har en genomlysning av detaljer i de olika ämnena kunnat ske i motsvarande omfattning. Det har pga FCFN:s begränsade resurser inte heller varit möjligt att tillräckligt snabbt ge utbildning åt alla nya nämndledamöter vid dessa centrala kurser. Möjligheterna att utbilda suppleanterna har varit obefintliga.

Bevis
nog...

?

FLYGANDE TEFAT PÅ F15

På F15 tycker man att det dröjer för länge till dess 37:an kommer. Därför har interimsmässigt en ombeväpning till flygande tefat satts igång. Bilderna visar dels en farkost som är ute på lägnavigering över trädtopparna och dels ett tefat som är väl förankrat på start- och landningsrampen.

■ Vi hoppas — ett förnämligt måltorn. ■ Göt, påbevat på en pelare och fält — som konstruerat fritidshus som man ändrat nä- yla. Egentligen är det fråga om ett finsk- kunnat — nästan 50 m² dispontibel gölv- material. De är rymligare än man skulle tinar flygande tefat — är gjorda av plast- Kupuerna på måltornen — som faktiskt F15:s tidigare mål.

■ Ursäkta plöj-texten. Det handlar i stället om måltornen på F15:s nya skjut- — Norrmålet. Målet ligger ca 20 km syd- väst Söderham. Det är ännu inte klart, men beräknas kunna tas i bruk någon gång efter årsskiftet. Målet blir tillåtet för öv- ningsammunition och åtta stridsraketer. Av olika skäl kommer dock målet att utnyttjas restriktivt för stridsammunition. Målet blir mycket modernt med bl a TV-inmätning av nedslagen. Målpersonalen kommer också att få en mycket fin arbetsmiljö till skill- nad från de primitiva förhållandena vid

foto: john forsell

FCFN ser det därför som angeläget, att alla försvarets företagsnämnder snarast tar upp frågan om att organisera studierna av kursen "Samarbete" med sikte på att snarast möjligt kunna påbörja utbildningen.

Kursen "Samarbete" är avsedd för studier i seminarieform (motsv), men den kan även utnyttjas i kursverksamhet av annat slag och för enskilda studier. Någon utväxling brevledes av uppgiftslösningar är däremot inte avsedd att äga rum.

Kostnader: För försvarsgrenarnas företagsnämnder kommer kursen att beställas av FCFN. Distribution sker från Brevskolan enl sändlista, som FCFN tillhandahåller. Antalet exemplar, som expedieras till resp myndigheter, motsvarar antalet nämndledamöter samt i förekommande fall sekreterare utom nämnd. Kostnaderna bestrids centralt. Behövs ytterligare exemplar, torde kostnaderna härför få bestridas från medel som står till myndigheternas förfogande.

Övriga myndigheter torde kunna bestrida kostnaderna för inköp av kursen från medel, som står till förfogande för intern utbildning.

Kursen "Samarbete" kostar vid beställning hos Brevskolan 44 kr per exemplar. Om beställning expedieras över FCFN kan 20 proc rabatt påräknas. ■